

A KATOLIKUS EGYHÁZ HELYZETE JUGOSZLÁVIÁBAN 1945 ÉS 1990 KÖZÖTT

Az egypártrendszerű titói Jugoszlávia tiltotta a nyilvános vallásgyakorlást. Az egyházakat, vallási felekezeteket – a hivatalos álláspont szerint – a nacionalizmus hordozójának tekintették. Ingatlanjaik államosításával megfosztották őket anyagi háttérüktől, és ezzel megpróbálták ellehetetleníteni működésüket. Azzal pedig, hogy az egyházakat teljesen kizárták az oktatási-nevelési folyamatokból, megfosztották őket erkölcsformáló és nemzetfenntartó szerepüktől.

A vallásgyakorlás a párttagsággal összeegyeztethetetlen volt, a vallásukat nyíltan felvállaló személyiségeket a társadalom periferiájára szorították, karrierjüket megtörték.

A pártállam ezen törekvései különösen az 1960-as évek közepéig voltak kifejezettek.

Bár a Vatikán és Jugoszlávia diplomáciai kapcsolatai 1966-ban rendeződtek, a helyi katolikus egyház és az ateista államvezetés kapcsolatai fagyosak maradtak. Lényeges javulás csak 1968-tól, a szabadkai apostoli kormányzóság püspökséggé nyilvánításától volt tapasztalható.²⁵

Jelentős előrelépésnek számított, amikor 1978-ban Karol Wojtylát – a lengyel bíborost – választották meg pápává. II. János Pál új „keleti” politikát honosított meg a Vatikánban. Ennek egyik legjelentősebb kitétele az volt, hogy a katolikus egyház minden lehetőséget kihasználva igyekezett javítani a kommunista blokkban – ideértve az egész Kelet-Európát, a Szovjetuniót és Jugoszláviát is – élő hívők társadalmi-politikai helyzetén, valamint megerősíteni a nemzeti katolikus egyházak társadalmi pozícióit.

Megjelent az ökumenizmus eszméje, aminek következtében az egyház hierarchiája – amely korábban szigorúan befelé fordult – fokozatosan nyitottá vált a nyilvánosság felé.

Ezek hatására Jugoszláviában is dialógus indult meg a katolikus egyház és a társadalom különböző rétegei között, ami különösen Horvátországban volt erőteljes.

A Jugoszláviában uralkodó diktatúra fokozatosan puhult, ez a folyamat Tito 1980-ban bekövetkezett halálát követően felgyorsult.

²⁵ A szabadkai püspökség élén 1989. május 16-ától Msgr. dr. Péntes János (Bajmok, 1943. augusztus 10.) áll, akit 1968. június 29-én szenteltek pappá.

1986-ban a bánsági apostoli kormányzóságot is püspökséggé nyilvánították.²⁶

Az 1980-as évek végén a római katolikus vallásúak névleges száma a Bácskában 360 000 (80%-ban magyarok), a Bánságban pedig 100 000 volt (90%-ban magyarok).

Az 1980-as évek második felében már érezhető volt, hogy a szocialista társadalmi berendezésű Jugoszlávia jelentős, gyökeres változások előtt áll.

²⁶ A nagybecskereki püspökséget 1988-tól 2007-es nyugalomba vonulásáig Msgr. Huzsvár László (Horgos, 1931. február 21.) irányította. 2008-tól dr. Német László SVD (Hódság, 1956. szeptember 7.) tölti be a nagybecskereki püspök tisztségét.